

Центральноукраїнський національний технічний університет
Кафедра економіки, менеджменту та комерційної діяльності

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
„Праця в новій економіці”
для здобувачів вищої освіти
спеціальності 051 «Економіка»

освітня програма «Управління персоналом та економіка праці»

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

другого (магістерського) рівня вищої освіти

КРОПИВНИЦЬКИЙ 2022

Праця в новій економіці: метод. вказ. до вивч. дисц. для здобувачів вищої освіти спеціальності 051 “Економіка” ОПП «Управління персоналом та економіка праці». Укладачі: Немченко Т.А., Андрощук І.О., В’юник О.В. Кропивницький: ЦНТУ, 2022. 20 с.

Укладачі: В’юник О.В. к.е.н., доц. кафедри менеджменту та комерційної діяльності,

Андрощук І.О., доц. кафедри менеджменту та комерційної діяльності,

Немченко Т.А., асистент кафедри менеджменту та комерційної діяльності.

Рецензенти: Левченко О.М., д.е.н., професор кафедри менеджменту та комерційної діяльності Центральноукраїнського національного технічного університету.

Сторожук О.В., к.е.н., доцент кафедри менеджменту та комерційної діяльності Центральноукраїнського національного технічного університету.

Схвалено на засіданні кафедри економіки менеджменту та комерційної діяльності

Протокол від “ 15 ”серпня 2022 року № 1

© Праця в новій економіці / Укл. В’юник О.В., Андрощук І.О., Немченко Т.А. 2022. Кафедра економіки, менеджменту та комерційної діяльності. Електронний варіант 2022.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Опис навчальної дисципліни	5
Зміст практичних занять за темами дисципліни. Питання для обговорення.	
Практичні завдання теми рефератів.....	6
Тестові завдання для перевірки знань.....	11
Перелік питань для підсумкового контролю знань	15
Форми контролю.....	17
Рекомендована література.....	18

ВСТУП

Поруч із глобалізацією, інформатизацією, структурними зрушеннями в економіці, посиленням нестабільності і підвищенням темпів науково-технічного прогресу та впровадження інновацій у всі сфери суспільного життя, одним із трендів сучасного етапу економічного поступу є розвиток соціально-трудова відносин у контексті відповідності трендам світового поступу. Взаємна детермінація економічних, політичних, науково-технічних, ресурсних, екологічних та соціальних елементів бізнес-середовища призвела до необхідності побудови дієвого механізму розвитку людських ресурсів, побудови системи трудових відносин, що адекватно відповідатимуть викликам зовнішнього середовища. Врахування інноваційних перетворень в економіці та низки соціально-економічних умов та викликів зумовлюють актуальність вивчення здобувачами дисципліни «Праця в новій економіці» в рамках здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Метою навчальної дисципліни «Праця в новій економіці» є формування у здобувачів світогляду про новітню економічну систему, у розрізі на світового, національного, регіонального та секторального рівнів, а також систему трудових відносин, яка проходить етап становлення в українській економіці, сучасні вимоги ринку праці та тренди розвитку соціально-трудова сфери в умовах глобалізації та цифровізації.

Завдання навчальної дисципліни «Праця в новій економіці» спрямовані на формування у здобувачів знань, умінь та навичок щодо:

- розуміння відмінностей традиційної та нової економіки;
- формування знань про особливості розвитку нової економіки на мега, макро, мезо та мікрорівнях;
- визначення специфіки соціально-трудова відносин в новому економічному середовищі;
- розуміння особливостей новітньої моделі праці;
- здатності визначати поведінкові моделі суб'єктів ринку праці в умовах цифровізації;
- розуміння принципів формування організаційно-економічного механізму соціального розвитку трудова сфери.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Професійної підготовки	
		Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 120	Спеціальність: 051 «Економіка»	1-й	1-й
		Семестр	
	Освітня програма: «Управління персоналом та економіка праці»	1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 5,57	Освітній рівень: магістр	28 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	6 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		78	108
Вид контролю: екзамен			

Мова навчання: українська

ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ЗА ТЕМАМИ ДИСЦИПЛІНИ. ПИАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ. ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

Змістовий модуль 1.

Нова економіка та трансформація змісту праці в умовах інноваційних економічних перетворень

Тема 1. Нова економіка: сутність, форми прояву, переваги та ризики. Людина в новій економіці.

План

1. Постіндустріальне суспільство як епоха зародження та становлення «нової економіки»: сутність та ознаки.
2. «Нова економіка»: її суть, визначення та характерні особливості. Закономірності становлення «нової економіки». Гіг-економіка, мережева економіка, циркулярна економіка.
3. Основні підходи до концептуалізації «нової економіки». «Нова економіка» як економіка знань.
4. Порівняння «старої» (традиційної) та «нової економіки». Суперечності, система переваг та загроз «нової економіки».
5. Людина в новому економічному суспільстві: передумови до трудової діяльності.

Питання для обговорення:

1. Які основні характеристики постіндустріального суспільства?
2. В чому особливість нової економіки та її відмінності від традиційної?
3. Яким чином можна охарактеризувати гіг-економіку, мережеву економіку, циркулярну економіку.?
4. Особливості розвитку економіки знань.
5. Які переваги нової економіки у порівнянні із усталеними економічними укладами?
6. Яке місце людини в новій економіці? Особливості становлення людини в мережевому суспільстві.

Теми рефератів

1. Циркулярна економіка як світовий тренд: вплив на державну політику зайнятості населення.
2. Нові форми праці в умовах діджиталізації економіки та світового ринку праці.
3. Актуалізація нових якостей людини в умовах становлення економіки знань.
4. Криза цінностей трудового життя в новій економіці.
5. Індивідуалізація людини цифрової доби.

Творче завдання:

Написати есе на тему: «Мое бачення напрямів розвитку нової економіки»

Тема 2. Мережеве підприємство як форма організації нової економіки

План

1. Поведінка фірми за умов нової економіки.
2. Підходи до визначення структури фірм у новій економіці.
3. Мережеві форми організації бізнесу як важливий принцип функціонування інформаційної економіки.
4. Роль та місце корпоративних стратегічних альянсів у новій економіці.
5. Особливості механізму трансакційних витрат у новій економіці.
6. Глобалізаційні бізнес-процеси: мультинаціональні підприємства, ТНК і міжнародні мережі.

Питання для обговорення:

1. Які особливості сучасних підприємств за умов нової економіки?
2. Які ключові фактори успіху фірм в умовах нової економіки?
3. Які трендові напрями підприємництва в умовах становлення нової економіки?
4. Які відбуваються зміни в організаційних структурах фірм умовах нової економіки?
5. Які принципи функціонування мережевих організацій?
6. Яка роль та місце корпоративних стратегічних альянсів у новій економіці?
7. Що собою являють трансакційних витрат та яка їх роль у новій економіці?
8. Особливості функціонування мультинаціональних підприємств, ТНК та міжнародних мереж.

Дискусія на тему: Ключові зміни в підходах до позиціонування підприємства на ринку в умовах становлення нової економіки: стратегія, засоби просування продукції та стимулювання збуту, вплив стейкхолдерів, рекламна діяльність.

Теми рефератів

1. Проблеми реформування законодавства про працю в умовах цифровізації економіки.
2. Штучний інтелект у процесі праці у цифровій економіці.
3. Новітні тенденції розвитку національних ринків праці в контексті інформатизації економіки.

Тема 3. Філософське осмислення праці в новій економіці

План

- 3.1. Трудова діяльність людини: еволюція філософського осмислення
- 3.2. Сучасний погляд на визначення категорії «праця»: сутнісні характеристики
- 3.3. Порівняльна характеристика традиційної та інноваційної праці
- 3.4. Креативність як визначальна ознака сучасної праці
- 3.5. Концепція гідної праці

Питання для обговорення:

1. Еволюція розвитку філософської думки науковців про трудову діяльність людини.
2. Визначення праці як наукової категорії, її головні характеристики.
3. Характеристика інноваційної праці та її відмінність від праці традиційної.
4. Роль креативності в трудовому процесі в умовах становлення нової економіки.
5. Гідна праця: сутність, значення та визначальні характеристики.

Дискусія на тему: Який набір навичок, вмій є актуальним у цифровому суспільстві, перспективи розвитку вимог до працівників на ринку праці, доцільність принципу «навчання протягом життя» в новій економіці.

Теми рефератів

1. Економічне зростання та гідні умови праці в контексті сталого розвитку в Україні.
2. Можливості та проблеми підвищення інноваційної спрямованості праці і професійної мобільності в умовах цифровізації економіки.
3. Екоцентризм у світоглядній парадигмі нової економічної людини.

Тема 4. Зміни виробничих відносин та місця людини у новій економіці

План

- 4.1. Ринки праці: вимоги до кваліфікації і форм праці у новій економіці.
- 4.2. Трудовий процес в інформаційній економіці. Інтелектуальний робітник як капітальний актив, власник і продукт фірми.
- 4.3. «Індустрія 4.0» та її вплив на формування соціально-трудової реальності-XXI

Питання для обговорення:

1. Розвиток ринку праці в новій економіці.
2. Вплив ІКТ на ринок праці.
3. Електронний ринок праці.
4. Трудові процеси в новій економіці: класифікація та ознаки.
5. Характерні риси робітника інтелектуальної сфери, його роль в новій економіці.
6. «Індустрія 4.0»: сутність, роль, характеристики.
- 7.

Мозковий штурм: «Професії майбутнього: як зміняться існуючі професії, які професії будуть затребувані в майбутньому, які нові професії можуть з'явитися в перспективі»

Теми рефератів

1. IT-зайнятість як інноваційний сегмент ринку праці.
2. Сучасні виклики ринку праці при переході до цифрової економіки.
3. Цифрові професії майбутнього.

Змістовий модуль 2. Тренди розвитку соціально-трудоких відносин в новій економіці

Тема 5. Платформа «Праця 4.0»

План

- 5.1. Становлення платформи «Праця 4.0»: сутність та основні ознаки
- 5.2. Людський капітал в новій економіці.
- 5.3. Безумовний базовий дохід як компонента моделі «Праця 4.0»

Питання для обговорення:

1. Характеристики платформи «Праця 4.0»
2. Поняття цифрового розриву, методи подолання
3. Трансформаційні процеси в трудовій діяльності за умов нової економіки.
4. Симбіоз платформи «Праця 4.0» і «цифрового» покоління.
5. Дауншифтинг.
6. Сутність людського капіталу. Особливості інвестування в людський капітал.
7. Сутність безумовного базового доходу. Приклади застосування в європейських країнах.

Дискусія: Дауншифтинг – тенденція чи виключення з правил. Перспективи впровадження безумовного базового доходу в Україні.

Завдання для вирішення: Прослідкувати динаміку індексу економічної свободи та індексу людського розвитку України та розвинених країн світу за останні 5 років. Побудувати графіки порівняння. Зробити висновки.

Теми рефератів

1. Запити ринку праці на підготовку фахівців нових сфер економіки.
2. Світові практики цифровізації надання послуг з працевлаштування.

Тема 6. Процеси глобалізації в інформаційній економіці

План

- 6.1. Глобальна економіка: суть, особливості прояву та ознаки. ТНК та їх роль у глобальній економіці.
- 6.2. Позитивні та негативні наслідки глобалізації економіки.
- 6.3. Регіоналізація глобальної економіки

6.4. Конкуренстоспроможність в глобальній економіці. Індекс глобальної конкуренстоспроможності.

6.5. Економічні аспекти глобальних проблем за умов нової економіки.

Питання для обговорення:

1. Визначальні риси розвитку глобального світового простору в новій економіці.
2. Сутність ТНК та їх роль у глобальній економіці.
3. Позитивні та негативні наслідки глобалізації економіки.
4. Головні риси регіоналізації глобальної економіки.
5. Сутність конкуренстоспроможності в глобальному вимірі. Індекс глобальної конкуренстоспроможності.
6. Які головні виклики та проблеми і глобальному світовому просторі за умов нової економіки?

Завдання для вирішення: Прослідкувати динаміку індексу глобальної конкуренстоспроможності України та розвинених країн світу за останні 5 років. Побудувати графіки порівняння. Зробити висновки.

Теми рефератів

1. Економіка масової співпраці як форма глобалізації економічної поведінки людини.
2. Цифрова нерівність як глобальна соціально-політична проблема: вплив на соціально-трудоу сферу.
3. Шляхи подолання цифрових та навичкових розривів трудового потенціалу.

Тема 7. Глобалізаційні процеси в соціально-трудоу сфері в умовах становлення нової економіки

План

- 7.1. Основні риси трансформації соціально-трудоу сфери в цифровій економіці: глобалізаційний аспект
- 7.2. Глобальна робоча сила та формування міжнародних ринків праці
- 7.3. Особливості трудоу мобільності та міграційних процесів у новій економіці

Питання для обговорення:

1. Які основні риси трансформації соціально-трудоу сфери в цифровій економіці в умовах глобалізації?
2. Особливості формування глобальної робочої сили?
3. Які головні характеристики функціонування міжнародних ринків праці?
4. Трудоу мобільність в умовах глобалізації.
5. Міграційні виклики в умовах становлення нової економіки.

Дискусія: Перспективні напрями зниження міграції, в тому числі і трудоу, з України в сучасних умовах.

Теми рефератів

1. Світовий ринок праці в координатах цифрової економіки.
2. Девелопментизаційні особливості ринку праці в умовах глобалізації
3. Соціально-економічні основи моделі циркулярної міграції.

Тема 8. Соціалізація праці в новій економіці

План

- 8.1. Напрями розвитку соціальної держави в цифрову епоху
- 8.2. Еволюція моделей функціонування соціальної держави
- 8.3. Соціальний розвиток трудового потенціалу в новій економіці
- 8.4. Формування організаційно-економічного механізму соціального розвитку трудового потенціалу

8.5. Соціальний захист в контексті розвитку цифрової економіки

Питання для обговорення:

1. Соціальна держава: сутність та характеристики.
2. Моделі функціонування соціальної держави.
3. Сутність соціального розвитку трудового потенціалу в новій економіці.
4. Роль інноваційної інклюзії в процесі розвитку трудового потенціалу в новій економіці.
5. Головні важелі організаційно-економічного механізму соціального розвитку трудового потенціалу.
6. Соціальний капітал: сутність, складові та напрями його розвитку.
7. Моніторинг соціального капіталу
8. Напрями розвитку соціального захисту в новій економіці.

Завдання для вирішення: Порівняти результати анкетування «Міжнародний моніторинг соціального капіталу» в Україні та інших країнах світу. Зробити висновки.

Теми рефератів

1. Соціальне партнерство в умовах становлення цифрової економіки.
2. Корпоративна соціальна відповідальність як складник сучасної місії бізнесу.
3. Розвиток соціального діалогу на прикладі країн Європейського Союзу.
4. Довіра та соціальний капітал у системі чинників формування соціальної згуртованості.
5. Роль екологічної мотивації в системі соціальної відповідальності організацій в циркулярній економіці.

Тема 9. Поведінкові моделі суб'єктів ринку праці в новій економіці

План

- 9.1. Нова економіка та її вплив на формування поведінкових моделей суб'єктів ринку праці
- 9.2. Чинники впливу на тип поведінки суб'єктів ринку праці в новій економіці
- 9.3. Моделі поведінки суб'єктів ринку праці в новій економіці
- 9.4. Механізм регулювання поведінкових моделей суб'єктів ринку праці

Питання для обговорення:

1. Сутність та особливості поведінкових моделей суб'єктів ринку праці в новій економіці.
2. Головні чинники впливу на поведінку суб'єктів ринку праці в новій економіці.
3. Охарактеризуйте основні моделі поведінки суб'єктів ринку праці в новій економіці.
4. Визначальні риси механізму регулювання поведінкових моделей суб'єктів ринку праці.

Робота в командах: Спрогнозувати ознаки поведінкової моделі працівника у галузевому контексті в умовах нової економіки: ІТ, промисловість, сфера послуг, самозайнятість, освіта, тощо.

Теми рефератів

1. Когнітивні засади коректності та раціональності поведінкових моделей суб'єктів ринку праці.
2. Освітній потенціал суб'єктів ринку праці як чинник вибору поведінкових моделей.
3. Поведінкові інструменти в системі державного регулювання ринку праці.

Тема 10. Україна на шляху до нової економіки

План

- 10.1. Особливості сучасного соціально-економічного стану України: моделі трансформацій, етапи і тривалість перехідного періоду.
- 10.2. Стратегія та форми випереджального розвитку для України.
- 10.3. Проблеми становлення нової економіки в Україні.

Питання для обговорення:

1. Характеристика сучасного соціально-економічного стану України.
2. Основні стратегічні напрями розвитку України в новому економічному просторі.
3. Виклики розвитку України в новому економічному просторі.
4. Соціально-трудова сфера України в умовах становлення нової економіки.

Творче завдання:

Есе на тему: «Моє бачення майбутнього розвитку соціально-трудової сфери в Україні»

Теми рефератів

1. Порівняльний аналіз наявності індикаторів цифровізації в Україні та інших країнах Східного партнерства ЄС
2. Інформатизація та цифровізація: тенденції та напрями розвитку в Україні
3. Інноваційна праця та цифровізація ринку праці в Україні
4. Становлення нової якості трудового життя в Україні в умовах цифровізації економіки: перспективи розвитку

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

1. Філософи були першими, хто довів, що:
 - a. людина в процесі трудової діяльності розвивається та вдосконалюється
 - b. справжнє багатство суспільства складають матеріальні надбання
 - c. головна мета існування людини – це спілкування з іншими
 - d. трудова діяльність повинна приносити лиш задоволення
2. Поняття «сродна» праця використав вперше:
 - a. Арістотель
 - b. Платон
 - c. Г. Сковорода
 - d. А. Сміт
3. Термін «економічна людина» застосував:
 - a. К. Маркс
 - b. Д. Рікардо
 - c. А. Маршалл
 - d. А. Сміт
4. З економічного погляду, праця як процес поєднує в собі наступні складові
 - a. людини, предметів праці, знарядь праці, технологій, організації
 - b. людини, предметів праці, механізмів праці, технологій, організації
 - c. людини, механізмів праці, знарядь праці, технологій, організації
 - d. людини, предметів праці, знарядь праці, технологій, соціальних зв'язків
5. Визначальною рисою економіки знань є:
 - a. визнання інтелектуального капіталу й інноваційної праці бажаними факторами економічного росту
 - b. наявність більш як 30-відсоткової зайнятості інноваційною працею
 - c. пріоритетний розвиток основних інститутів інтелектуальної діяльності, а саме наукових і освітніх закладів, центрів стратегічних розробок, дослідних лабораторій, інших інтелекто- і знаннємістких галузей, у яких відбувається створення, розподіл і використання знань
 - d. функціонування стратегічних альянсів
6. Процеси перетворення працівників у власників, відносини найманої праці – такі ознаки характерні для:
 - a. характеру економічних відносин традиційної економіки
 - b. характеру економічних відносин нової економіки

- c. ставлення до праці у традиційній економіці
 - d. ставлення до праці у новій економіці
7. До «Суперкреативного ядра» не відносять:
- a. Акторів
 - b. Режисерів
 - c. Науковців
 - d. Медиків
8. Які риси праці притаманні фрілансерам?
- a. Високе значення матеріального стимулювання
 - b. Визначений робочий графік
 - c. Збільшення вільного від роботи часу
 - d. Ігнорування здорового способу життя
9. Сприяння формуванню сучасного економічного мислення, оновленому розумінню взаємозв'язку та взаємозумовленості соціально-трудового й економічного поступу є завданням такої функції гідної праці:
- a. Методологічної
 - b. Соціально-економічної
 - c. Організаційно-управлінської
 - d. Світоглядної
10. Розкриття ролі та наслідків гідної праці є завданням такої функції гідної праці:
- a. Методологічної
 - b. Соціально-економічної
 - c. Організаційно-управлінської
 - d. Світоглядної
11. До представників неінформаційних професій відносяться:
- a. представники страхування
 - b. продавці
 - c. друкарі
 - d. службовці органів безпеки
12. Твердження, що в певних видах діяльності неможливо повністю замінити людей машинами називають:
- a. Парадоксом Метью
 - b. Прадоксом Солоу
 - c. Парадоксом Тайсона
 - d. Парадоксом Сміта
13. Процеси, які характерні для працівників розумової праці (спеціалістів, керівників, технічних виконавців), у яких основним предметом і продуктом праці є інформація називають:
- a. Матеріально-енергетичні
 - b. Інформаційні
 - c. Віртуальні
 - d. Інформаційно-комунікативні
14. Цінності належать до такої складової людського капіталу:
- a. біофізичний капітал
 - b. інтелектуальний капітал
 - c. соціальний капітал
 - d. ментальний капітал
15. Сімейний стан належить до такої складової людського капіталу:

- a. біофізичний капітал
 - b. інтелектуальний капітал
 - c. соціальний капітал
 - d. ментальний капітал
16. Який ефект вчені пов'язують із розвитком мережевої економіки?
- a. Ефект розмивання рамок
 - b. Ефект засилля штучного інтелекту
 - c. Ефект вимивання економіки
 - d. Ефект розповсюдження роботів
17. Володіння крос-функціональними навичками (соціальні системи, вирішення складних завдань, управління ресурсами й технічні навички) було запропоновано у рамках подолання цифрового розриву такою організацією:
- a. МОП
 - b. Міжнародним союзом електрозв'язку
 - c. Всесвітнім економічним форумом
 - d. ОЕСР
18. Одним з трендів сучасної організації праці є:
- a. Застосування лінійної організаційної структури
 - b. Формування проєктних колективів
 - c. Застосовування жорстких рамок нормування часу
 - d. Заключення трудових договорів
19. Які особливості соціально-трудового зрізу сукупного працівника нової (цифрової) економіки першої половини ХХІ століття ?
- a. зростання частки молодих вікових груп
 - b. зниження середнього віку працюючих
 - c. зниження частки працюючих працездатного віку
 - d. зниження у складі зайнятих у суспільному виробництві працюючих пенсіонерів
20. Для третього етапу майбутньої глобалізації характерними будуть такі альтернативи переміщення людей
- a. дистанційна занятість і дистанційна робототехніка
 - b. дистанційна занятість і трудові контракти
 - c. дистанційна занятість і самозайнятість
 - d. самозайнятість і телеробота
21. Третє роз'єднання в рамках глобалізації стосується:
- a. Ресурсів
 - b. Інформації
 - c. Ноу-хау
 - d. Зміною створення доданої вартості
22. Позитивні результати глобалізації полягають в:
- a. послаблення спеціалізації та міжнародного поділу праці
 - b. вигода від вільної торгівлі на взаємовигідній основі
 - c. послабшення конкуренції
 - d. зниження рівня продуктивності праці
23. Формування міжнародного ринку праці відбувається:
- a. За рахунок міграції людських ресурсів
 - b. За рахунок міграції капіталу
 - c. шляхом злиття національних ринків праці
 - d. всі відповіді вірні

24. Причиною міжнародної міграції є
- а. середня густина населення
 - б. помірне безробіття
 - в. низька заробітна плата
 - г. середній рівень соціального розвитку
25. До соціально-політичних причин, що породжують міграцію відносять:
- а. військові перевороти
 - б. міграція релігійних сект із країн в країну
 - в. стихійні лиха
 - г. рівень соціального розвитку
26. Соціальна держава має базуватися на таких принципах:
- а. рівність, солідарність і субсидіарність
 - б. патріотизму, демократії, волонтаризму
 - в. демократії, солідарності та патріотизму
 - г. солідарності, приватній власності та згуртованості
27. Англосаксонська модель соціальної держави базується:
- а. лібералізм + популізм
 - б. соціал- демократія
 - в. соціал-демократія + християнська демократія
 - г. лібералізм + християнська демократія
28. Природно-географічні та екологічні умови проживання населення чинять вплив на формування трудового потенціалу на такому рівні впливу:
- а. Нанорівні
 - б. Мікрорівні
 - в. Мезорівні
 - г. Макрорівні
29. Які характеристики відповідають розвитку стилю управління в інформаційно-мережевій економіці?
- а. переважання вертикальних зв'язків;
 - б. централізація влади, управління методом «згори-донизу»
 - в. посилений контроль за виконанням розпоряджень
 - г. застосування принципів соціальної відповідальності
30. Які переваги розвинуеного соціального капіталу у розвитку економіки?
- а. зростання трансакційних витрат для ринкових агентів
 - б. зростання рівня тінізації економіки
 - в. зростання інформаційної асиметрії
 - г. розширення можливостей для інвестування капіталу
31. Що не належить до базових моделей поведінки суб'єктів ринку праці:
- а. модель працівника
 - б. модель безробітного
 - в. модель непрацюючого
 - г. модель творця
32. Ступінь толерантності відносять до таких чинників впливу на поведінку суб'єктів ринку праці?
- а. політико-правові
 - б. демографічні
 - в. соціальні
 - г. культурно-етичні

33. Соціальну інфраструктуру відносять до таких чинників впливу на поведінку суб'єктів ринку праці?
- інституційні
 - територіальні
 - соціальні
 - культурно-етичні
34. Схильність до ризику відносять до таких чинників впливу на поведінку суб'єктів ринку праці?
- освітні
 - економічні
 - соціальні
 - когнітивні
35. Продуктивність праці виступає індикатором такої поведінкової моделі:
- Держави
 - Роботодавця
 - Працівника
 - Профспілкової організації

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

- Сутнісна характеристика постіндустріального суспільства. Основні риси нової економіки.
- Гіг-економіка, мережева економіка, циркулярна економіка.
- Інтелектуалізація виробництва.
- Основні підходи до концептуалізації «нової економіки». «Нова економіка» як економіка знань.
- Порівняльна характеристика традиційної та нової економіки. Переваги та загрози нової економічної системи.
- Індивідуалізація та соціалізація людини в новій економічній системі.
- Трансформація особистісної компоненти сучасної людини.
- Креативний клас в новій економіці.
- Причини індивідуалізації в суспільстві. Ризики фрагментації суспільства і особистості.
- Поведінка фірми за умов нової економіки.
- Підходи до визначення структури фірм у новій економіці.
- Мережеві форми організації бізнесу як важливий принцип функціонування інформаційної економіки.
- Роль та місце корпоративних стратегічних альянсів у новій економіці.
- Особливості механізму трансакційних витрат у новій економіці.
- Глобалізаційні бізнес-процеси: мультинаціональні підприємства, ТНК і міжнародні мережі.
- Еволюція філософського осмислення праці.
- Визначення категорії праці в новій економіці.
- Інноваційна праця та інтелектуальний капітал.
- Порівняльна характеристика традиційної та інноваційної праці.
- Креативна діяльність в цифровій економіці.
- Поєднання рутинного та креативного в трудовій діяльності.
- Передумови становлення концепція гідної праці.
- Концепція гідної праці: ідея та особливості становлення.
- Функції та рівні концепції гідної праці.
- Сучасна філософія гідної праці.

26. Сучасний ринок праці.
27. Структура ринку праці в цифровій економіці.
28. Вплив ІКТ на розвиток ринку праці.
29. Електронний ринок праці.
30. Класифікація трудових процесів у новій економіці.
31. Людський та інтелектуальний капітал в цифровій економіці.
32. Людський актив в цифровій економіці: показники та оцінка.
33. Технології «Індустрії 4.0».
34. Тенденції розвитку цифрової економіки та її вплив на соціально-трудова сферу.
35. Модель праці та зайнятості «Праця 4.0»: сутнісні характеристики.
36. Організація праці в цифровій економіці.
37. Дистанційна праця.
38. Дауншифтинг.
39. Людський капітал в моделі «Праця 4.0».
40. Показники динаміки розвитку людського капіталу: індекс економічної свободи та індекс розвитку інформаційного суспільства.
41. Поняття безумовного базового доходу: сутність, принципи, ознаки.
42. Переваги та ризики застосування UBI: світовий досвід.
43. Глобальна економіка: суть, особливості прояву та ознаки. ТНК та їх роль у глобальній економіці.
44. Позитивні та негативні наслідки глобалізації економіки.
45. Регіоналізація глобальної економіки.
46. Конкурентоспроможність в глобальній економіці.
47. Індекс глобальної конкурентоспроможності.
48. Економічні аспекти глобальних проблем за умов нової економіки.
49. Вплив глобалізації на соціально-трудова сферу.
50. Суспільний поділ праці в новій економіці.
51. Міжнародний ринок праці: сутність та характерні риси.
52. Структура міжнародного ринку праці.
53. Глобальна робоча сила.
54. Характерні риси міграції робочої сили в новій економіці.
55. Класифікація причин міжнародної трудової міграції.
56. Напрями розвитку соціальної держави в цифрову епоху.
57. Еволюція моделей функціонування соціальної держави.
58. Соціальний розвиток трудового потенціалу в новій економіці.
59. Формування організаційно-економічного механізму соціального розвитку трудового потенціалу.
60. Соціальний захист в контексті розвитку цифрової економіки.
61. Роль соціального капіталу в економічному розвитку цифрового суспільства та цифрового ринку праці.
62. Довіра як конкурентна перевага в цифровій економіці.
63. Нова економіка та її вплив на формування поведінкових моделей суб'єктів ринку праці.
64. Чинники впливу на тип поведінки суб'єктів ринку праці в новій економіці.
65. Моделі поведінки суб'єктів ринку праці в новій економіці.
66. Механізм регулювання поведінкових моделей суб'єктів ринку праці.
67. Напрями державного регулювання поведінкових моделей суб'єктів ринку праці.
68. Особливості сучасного соціально-економічного стану України: моделі трансформацій, етапи і тривалість перехідного періоду.
69. Сценарії розвитку нової економіки в Україні.
70. Проблеми становлення нової економіки в Україні.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Протягом семестру здобувач може отримати max. 60 балів, у тому числі 30 балів за перший рубіж, 30 балів за другий рубіж, 40 балів виносяться на іспит. По поточному контролю здобувач може набрати бали за активність на лекційних та практичних заняттях, виявлення рівня підготовки здобувачів із зазначеної теми під час опитування, тестування, презентації індивідуальних завдань, вирішення практичних задач та кейсів.

При виставленні загальної оцінки за іспит враховуються результати навчальної роботи здобувача протягом семестру.

Критерії оцінки іспиту:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання, але при рішенні допускає значну кількість помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінку «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основні

1. Колот А. М., Герасименко О. О. Праця XXI: філософія змін, виклики, вектори розвитку: монографія. Київ : КНЕУ імені Вадима Гетьмана, 2021. 487 с.
2. Левченко О.М., Немченко Т.А. Соціальний розвиток трудового потенціалу в умовах інноваційних трансформацій: [монографія], Кропивницький: Ексклюзив-Систем, 2021. 272 с.
3. Чирак А.М. Нова економіка. Посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 236 с.
4. Мороз В., Скиба Т. Дауншифтинг як соціально-економічне явище. *Вісник Київського інституту бізнесу та технологій*. 2017. № 2. С. 11-12.
5. Брич В. Я., Нагара М. Б. Коучинг в системі управління людськими ресурсами: монографія, Тернопіль : ТНЕУ. 2018. 188 с.
6. Модернізація системи соціально-трудова відносин: проблеми та можливості конструктивної самоорганізації суб'єктів соціального діалогу: наукова доповідь. О.Ф. Новікова, О.В. Панькова, О.Ю. Касперович, О.В. Іщенко; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2019. 85 с.
7. Міжнародно-правове та національне регулювання реалізації прав у сфері праці: теоретико-прикладні проблеми: колективна монографія / Н. П. Мокрицька, Р. Я. Бутинська та ін.; за заг. ред. д.ю.н. М. С. Долинської. Львів: «Галицька видавнича спілка», 2021. 312 с.
8. Психологія особистості на сучасному ринку праці: монографія / за заг. ред. Г. А. Пріба, Є. М. Калюжної; колектив авторів. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 380 с.
9. Ринок праці та зайнятість в Україні: реалії та перспективи : колективна монографія / За наук. ред. С. Кожем'якіної, С. Калініної. Київ: ППК ДСЗУ, 2018. – 424 с.

10. Пищуліна О. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти. Київ: Центр Разумкова. Видавництво «Заповіт». 2020. 274 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf
11. Mark Graham and Fabian Ferrari (Ed.). (2022). Digital Work in the Planetary Market. London: The MIT Press.
12. Larsson, Anthony & Teigland, Robin. (2020). The Digital Transformation of Labor: Automation, the Gig Economy and Welfare.
13. Johannessen, Jon-Arild. (2018). The Workplace of the Future CRC Press <https://doi.org/10.4324/9780429441219>
14. Julieta Haidar & Maarten Keune (ed.), 2021. "Work and Labour Relations in Global Platform Capitalism," Books, Edward Elgar Publishing. <https://www.elgaronline.com/view/edcoll/9781802205121/9781802205121.xml>

Додаткові

1. Колот А. М., Герасименко О. О. Новітні формати організації трудової діяльності: природа, виклики, траєкторії розвитку. *Економіка України*. 2022. № 5. С. 59-76.
2. Колот А. М. Соціально-трудова реальність – XXI: філософія становлення, можливостей та викликів. *Економіка України*. 2021. № 2. С. 3-31.
3. Розвиток соціально-трудової сфери України: теорія, практика, перспективи: кол.монографія / за ред. д.е.н., проф. І.Л. Петрової, к.е.н. В.В.Близнюк ; НАН України,ДУ «Ін-т економіки та прогнозування НАН України». – К., 2016. – 326 с.
4. Флорида Річард. Homo creativus. Як новий клас завойовує світ / пер. з англ. Максим Яковлев. Київ : Наш формат, 2018. С. 55-56.
5. Валерій Геєць. Соціалізація та соціальні інновації у розвитку економіки. *Економічна теорія*. 2020. № 4. С. 20.
6. Іваненко О. Зміни структури зайнятості в умовах коронакризи. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Інститут соціології НАН України. 2020. Випуск 7 (21). С. 341.
7. Гальчинський Анатолій. Політична нооекономіка: начала оновленої парадигми економічних знань. Київ: Либідь, 2013. С. 230-233.
8. Гриценко А., Бурлай Т. Вплив цифровізації на соціальний розвиток. *Економічна теорія*. 2020. № 3. С. 28-29.
9. Брюховецький, Я. С. Мотивація розвитку цифрових навичок та компетенцій працівників підприємств. *ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК ДОНБАСУ*, 2021. № 2 (64), С. 216–222. URL: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-2\(64\)-216-222](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-2(64)-216-222)
10. Танасюк І. М., Кіршо С. М. Формування кадрового потенціалу підприємства через розвиток креативних здібностей персоналу. *Бізнес Інформ*. 2021. №4. С. 310–315. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-4-310-315>.
11. Свидрук І. І. Новітні управлінські підходи до креативної мотивації працівників / І. І. Свидрук // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки. - 2020. - Вип. 38. - С. 42-45.
12. Гайдар О. Є. Праця та зайнятість – найважливіші фактори інклюзивного соціально-економічного розвитку [Електронний ресурс] / О. Є. Гайдар // *Економічна теорія та право*. - 2016. - № 4. - С. 35-48.
13. Зуб М. Я. Інклюзивний вектор розвитку регіональних ринків праці та їх інфраструктури в Україні [Електронний ресурс] / М. Я. Зуб, К. П. Крупініна // *Причорноморські економічні студії*. - 2017. - Вип. 24. - С. 207-211.
14. Терон І. В. Оцінювання розвитку внутрішнього ринку праці у контексті безпеки та інклюзивності економічного зростання [Електронний ресурс] / І. В. Терон // *Вчені записки університету "КРОК"*. Серія : Економіка. - 2019. - Вип. 1. - С. 19-26.

15. Азьмук Н. А. Зайнятість і мотивація праці в інформаційній економіці: трансформація і взаємозв'язок [Електронний ресурс] / Н. А. Азьмук // Проблеми економіки. - 2017. - № 4. - С. 376-383.
16. Лутохіна Є. А. Характер і мотивація праці в "новій економіці" [Електронний ресурс] / Є. А. Лутохіна, В. В. Возна // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Сер. : Економіка і менеджмент. - 2011. - № 2. - С. 11-17.
17. Немченко Т. А. Організаційно-економічні передумови соціального розвитку трудового потенціалу в Україні. Центральноросійський науковий вісник. Економічні науки. Кропивницький: ЦНТУ, 2020. (Категорія Б) [http://economics.kntu.kr.ua/pdf/4\(37\)/16.pdf](http://economics.kntu.kr.ua/pdf/4(37)/16.pdf)
18. Немченко Т. А. Напрями вдосконалення організаційно-економічного механізму соціального розвитку трудового потенціалу в умовах інноваційних трансформацій. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2020. №6 (117). С. 158-164. (Категорія Б) http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/6_2020/26.pdf
19. Levchenko A., Nemchenko T. Development of human resources in Ukraine: key challenges and prospects in dimension of international comparisons. Economics & Education. Volume 5, Issue 2. 2020. Pp.56-64. <https://doi.org/10.30525/2500-946X/2020-2-8>

Інформаційні ресурси

1. The 10 Skills You need to Thrive in the Fourth Industrial Revolution. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2016/01/the-10-skills-you-need-to-thrive-in-the-fourth-industrial-revolution/>
2. Сайт Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Сайт Міністерства цифрової трансформації. URL: <https://thedigital.gov.ua/>
4. Сайт Міністерства соціальної політики. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
5. Сайт Державного центру зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/>